

ukazywał poza „blaskami» także „cienie numizmatyki». Znajdowały się w nich również fałszerstwa wytwarzane na szkodę kolekcjonerów, z których te zdemaskowane już w XIX wieku, pozostawiano jako ciekawostkę lub przestrogę dla kolejnych pokoleń zbieraczy, a te nierozpoznane tkwiły w nich niekiedy przez dziesiątki lat, by w końcu ulec dociekliwości badaczy. Jeszcze inne figurowały jako oryginały, gdyż ich właściwe rozpoznanie utrudniał stan zachowania.

Obecnie kolekcja monet fałszywych Gabinetu Numizmatycznego liczy ponad 6 tysięcy egzemplarzy, z których 4 tysiące zostały подарowane przez mec. Lech Kokocińskiego. Wśród nich znajduje się liczna reprezentacja emisji dynastii Jagiellonów, od fałszerstw pierwszych denarów Władysława Jagiełły, przez denary i półgrosze kolejnych władców, XIX-wieczne fałszerstwa groszy litewskich Aleksandra Jagiellończyka i stemple do bicia fałszywych dukatów Aleksandra wykonanych przez Józefa Majnerta (1813–1879), po fałszerstwa monet Zygmunta Augusta. W kolekcji znajdują się także dwa skarby. Pierwszym z nich jest skarb fałszywych ternarów i denarów Władysława Jagiełły znaleziony w Łucku, a drugi to skarb szelągów miast pruskich bitych pod imieniem Kazimierza Jagiellończyka.

**Н. В. Чекунина**  
*Тверь, Россия*

## **О КЛАДЕ МОНЕТ НАЧАЛА XVI в. ИЗ МЕСТЕЧКА КРИЧЕВ МОГИЛЕВСКОЙ ГУБЕРНИИ**

В 1910 г. в Тверской музей поступили «от СПб Императорской Археологической Комиссии» 24 серебряные «польско-литовские монеты начала XVI в. из клада», обнаруженного в «м. Кричеве Климовичского у. Могилевской губ.» (Журнал заседания Совета Тверского музея 27 сентября 1910 г. Тверь, 1910. с. 17; НА ТГОМ, р. 1, оп. 1, д. 22, л. 50 об. – 51; Колосов, 1911. С. 20). В Отчетах ИАК находка не упоминается.

Судя по всему, монеты были частью клада, учтённого В. Н. Рябцевичем, как обнаруженного в Кричеве около 1911 г. и описанного им по заметке в «Wiadomości numizmatyczno-archeologiczne», как комплекс начала XVI в., 47 монет из которого поступили в Мюнцкабинет Варшавского университета (Рябцевич, 1968. С. 180, № 5; 2003. С. 16, № 16; Mikołajczyk, 1985, s. 129, № 21); WNA, Т. III, 1911, s. 80). Информация в

WNA была взята из журнала «Старая монета» (№ 4, 1910. С. 11), сообщавшего, помимо этого, что монеты были серебряными «польско-литовскими» и переданы в университет из ИАК.

Предметы клада переслали в Тверь, видимо, как и в Варшаву, в марте 1910 г. Причем, описывая место находки, оба раза местечко Кричев ошибочно «поместили» в Климовичский уезд, а не в Чериковский. Предположительное время обнаружения всего комплекса можно уточнить как 1909 – начало 1910 г.

24 монеты клада, поступившие в Тверской музей, утрачены во время оккупации г. Калинина в 1941 г. Местоположение 47 «варшавских» экземпляров теперь тоже вряд ли определимо.

### Список литературы

*Колосов В. И.* Тверской музей и его приобретения в 1910 г. Тверь, 1911.

*Рябцевич В. Н.* Денежное обращение и клады на территории Чернигово-Северской земли и восточной Белоруссии в XVI в. // Нумизматика и сфрагистика, Т. III, Киев, 1968. С. 168–187.

*Рябцевич В. Н.* Денежные депозиты XIV–XVI вв. на территории Могилевщины // Гісторыя Магілёва: мінулае і сучаснасць. Трэцяя Міжнародная навуковая канферэнцыя. Магілёў, 2003. С. 14–19.

*Mikołajczyk A.* Skarby monet z XVI, XVII i XVIII wieku zanotowane na byłym obszarze Wielkiego Księstwa Litewskiego. Materiały do inwentaryzacji // Prace i materiały Museum archeologicznego i etnograficznego w Łodzi. Serja numizmatyczna i konserwatorska. Łódź, 1985, Nr. 5. S. 129–196.

**М. В. Клімаў**  
*Мінск, Беларусь*  
**В. А. Кабынец**  
*Пінск, Беларусь*

## ПАДЗЕІ ІНФЛЯНЦКАЙ ВАЙНЫ НА ПОЛАЧЧЫНЕ ПА ЗНАХОДКАХ РУСКІХ МАНЕТ: АРХЕАЛАГІЧНЫ І НУМІЗМАТЫЧНЫ АСПЕКТЫ

Інфлянцкая (Лівонская) вайна пачалася ў 1558 г. У 1562–1563 гг. яе падзеі непасрэдна пачалі разгортвацца на тэрыторыі Полаччыны. Пасля захопу Полацка маскоўскімі войскамі Івана IV Жахлівага (1547–1584) у лютым 1563 г., з мэтай утрымання захопленай тэрыторыі, вакол Полацка